

SINTEZA

**la proiectul hotărârii Parlamentului cu privire la modificarea Hotărârii Parlamentului nr. 21/2017
pentru aprobarea Planului de construire a clădirilor noi și/sau de renovare a clădirilor existente**

Participantul la avizare, consultare publică, expertizare	Nr. crt.	Conținutul obiecției, propunerii, recomandării, concluziei	Argumentarea autorului proiectului
<i>Avizare și consultare publică</i>			
Consiliul Superior al Magistraturii	1.	Cu titlu de propunere, menționăm că, deși în nota de fundamentare a proiectului se utilizează denumirea „Palatul Justiției Sud”, care urmează să găzduiască Judecătoria Cahul (inclusiv sediile secundare din Taraclia, Cantemir și Vulcănești) și Curtea de Apel Cahul, în anexa la proiectul actului normativ este indicată denumirea „Judecătoria Cahul”. În acest sens, propunem operarea corectărilor necesare pentru asigurarea coerenței terminologice.	Nu se acceptă Prevederile proiectului sunt în deplină corespondență cu dispozițiile <i>Legii nr. 514/1995 privind organizarea judecătorească</i>. În această lege, entitățile juridice menționate în aviz sunt denumite „Judecătoria Cahul” și „Curtea de Apel Sud”, iar conform principiului legalității, aceste denumiri trebuie menținute și în toate actele normative. Termenul „Palatul Justiției” reprezintă, în prezent, o expresie uzuală și descriptivă, referitoare la complexul de clădiri în care vor funcționa instanțele respective, iar realizarea sa efectivă urmează a fi analizată și concretizată în viitor. Prin urmare, utilizarea acestui termen în nota de

			fundamentare nu contrazice cadrul legal existent și nu justifică modificarea denumirii oficiale a instanței în documentele normative.
Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale	2.	La punctul 1.1 din proiectul Planului, la rubrica „ <i>Instituții responsabile</i> ”, în temeiul Hotărârii Guvernului nr. 690/2017 privind organizarea și funcționarea Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, urmează a fi ajustată denumirea autorității administrației publice centrale de specialitate responsabile de elaborarea și aprobarea normativelor tehnice în construcții. Obiecția formulată este valabilă și pentru abrevierile utilizate în cuprinsul proiectului Planului. Astfel, poziția „ <i>MDRC – Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor</i> ” se va substitui cu poziția „ <i>MIDR – Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale</i> ”.	Se acceptă
	3.	La punctul 1.2 din Planului prenotat, la rubrica „ <i>Instituții responsabile</i> ”, se propune ca Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR) de substituit cu Inspectoratului Național pentru Supraveghere Tehnică (INST), deoarece, potrivit prevederilor Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului Național pentru Supraveghere Tehnică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 391/2023, Inspectoratul are misiunea de a asigura exercitarea activităților de supraveghere tehnică și control de stat în domeniul construcțiilor și urbanismului.	Se acceptă
	4.	Totodată, la punctul 1.1 al Planului prenotat, propunem extinderea acțiunii și pentru anul 2026, deoarece Planul tematic de elaborare a documentelor normative în construcții pe anul 2025, a fost aprobat.	Se acceptă Termenul a fost extins până în anul 2027, ținând cont de aspectele practice ale procesului de actualizare a documentației de proiect.
Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu	5.	Astfel, ne adresăm cu solicitarea de a completa <i>Planul de construire a clădirilor noi și/sau de renovare a clădirilor existente, necesare pentru buna funcționare a sistemului instanțelor</i>	Precizare Menționăm că respectarea standardelor de accesibilitate

Dizabilități din Republica Moldova	<i>judecătorești</i>, cu acțiuni specifice care să definească expres utilizarea normelor și regulilor de proiectare privind asigurarea accesibilității pentru persoane cu dizabilități. Astfel ca documentația de proiect-tip a unei clădiri pentru instanțele judecătorești din Republica Moldova să fie elaborată în conformitate cu: - Codul practic în construcții; - NCM C.01.06-2014 Cerințe generale de securitate pentru obiectele de construcție la folosirea și accesibilitatea lor pentru persoanelor cu dizabilități; - CP C01.02:2018 Clădiri și construcții. Prevederi generale de proiectare cu asigurarea accesibilității pentru persoane cu dizabilități; - CP C.01.13:2018 Clădiri civile. Mediu urban. Reguli de proiectare accesibile pentru persoane cu dizabilități;5 Includerea unei anexe tehnice cu standarde minime de accesibilitate aplicabile tuturor clădirilor judiciare. Monitorizarea implementării accesibilității prin implicarea societății civile și a organizațiilor persoanelor cu dizabilități. În contextul celor expuse, ne exprimăm aprecierea pentru inițiativa de renovare a sistemului instanțelor judecătorești și solicităm de a face public, ulterior, tabelul de sinteză a recomandărilor conform prevederilor Legii nr. 239 din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional.	inclusiv pentru persoanele cu dizabilități constituie deja o cerință obligatorie în Republica Moldova, fiind reglementată prin: NCM C.01.06-2014, CP C.01.02:2018 și CP C.01.13:2018. Aceste norme se aplică tuturor proiectelor de construcții publice, inclusiv celor din domeniul justiției, fiind obligatorii în toate etapele – de la proiectare până la execuție. Prin urmare, includerea lor expresă într-un document de planificare precum prezentul Plan, ar reprezenta o dublare inutilă a prevederilor deja în vigoare. Totodată, Planul stabilește priorități și direcții generale de investiții, fără a detalia cerințele tehnice specifice fiecărui obiectiv. Acestea sunt abordate în mod obligatoriu la etapa elaborării documentației de proiect, cu respectarea cadrului normativ relevant. Referitor la propunerea de completare cu o anexă tehnică și includerea mecanismelor de monitorizare prin implicarea societății civile, menționăm că
--	---	---

			acest aspect va fi analizat la etapele de implementare, în cooperare cu autoritățile competente și partenerii vizati, în conformitate cu Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional. În ceea ce privește amplasarea instanțelor, subliniem că selectarea locațiilor a fost realizată ținând cont de Recomandările Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției (CEPEJ), care prevăd, printre altele, că instanțele trebuie să fie amplasate în centre urbane cu accesibilitate sporită pentru populație, conectare bună la infrastructura de transport, proximitate față de alte instituții de justiție și disponibilitate a utilităților publice. Aceste criterii au fost luate în considerare în procesul de analiză a soluțiilor de amplasare a sediilor viitoarelor instanțe. Prin urmare, considerăm că propunerea de completare a Planului cu prevederi detaliate privind accesibilitatea nu se justifică la nivelul acestui document strategic, întrucât
--	--	--	--

			normele sunt deja obligatorii prin legislația în vigoare și urmează să fie aplicate în mod firesc în cadrul fiecărui proiect concret de construcție sau renovare a clădirilor.
Ministerul Finanțelor	6.	Acțiunile invocate în proiectul Planului nominalizat, nu constituie atribuții și responsabilități ale Ministerului Finanțelor stabilite în conformitate cu Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Finanțelor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.696/2017. Prin urmare, solicităm excluderea acestuia din coloana 15 “<i>Instituții responsabile</i>”.	Nu se acceptă Menținerea acestei autorități publice în lista instituțiilor co-responsabile este necesară din următoarele considerente. Subliniem că în prezent Ministerul Finanțelor este deja inclus în calitate de instituție responsabilă de realizarea unor acțiuni prevăzute în Anexa la <i>Hotărârea Parlamentului nr. 21/2017</i>. Chiar dacă atribuțiile respective nu sunt enunțate în mod expres în regulamentul de funcționare a Ministerului Finanțelor, acțiunile respective implică alocări bugetare, evaluări de impact financiar sau prioritizare a cheltuielilor publice, care sunt competențe esențiale ale Ministerului Finanțelor. În lipsa implicării acestuia, implementarea eficientă a măsurilor propuse riscă să fie blocată sau incoerentă. Or, anume

			Ministerul Finanțelor este, prin natura sa, o instituție cu rol transversal în sprijinirea altor ministere și autorități în implementarea politicilor publice, în special în ceea ce privește sustenabilitatea financiară. Prin urmare, este firesc ca acesta să fie menționat ca instituție co-responsabilă, chiar dacă nu este inițiatorul/responsabilul direct al acțiunilor respective.
	7.	Având în vedere valoarea semnificativă a planului de construcție a judecătoriilor, estimată la peste 2,6 miliarde lei, precum și necesitatea unei utilizări eficiente a resurselor bugetare, propunem extinderea perioadei de implementare de la 10 la 15 ani din considerente de ordin financiar și strategic. Astfel, un calendar extins va permite o planificare bugetară sustenabilă, reducerea presiunii asupra bugetului anual și maximizarea șanselor de atragere a finanțărilor externe. În același timp, această etapizare contribuie la respectarea standardelor de calitate în execuție, adaptarea intervențiilor la nevoile reale ale instanțelor și menținerea continuității activității judiciare în condiții optime. Prin urmare, prelungirea termenului de realizare la 15 ani reprezintă o măsură prudentă și necesară pentru asigurarea unei implementări coerente și eficiente a Planului de construire.	Nu se acceptă Această propunere nu poate fi acceptată, întrucât termenul de 10 ani, propus în plan, este conform angajamentelor asumate de Republica Moldova la screening-ul bilateral cu Comisia Europeană (Capitolul 23, septembrie 2024). În context, menționăm că o inițiativă de modificare a art. 2 din Legea nr. 76/2016 va fi examinată în curând de Parlament. Totodată, prelungirea termenului ar putea compromite obiectivele strategice asumate, întârziind atingerea rezultatelor scontate în procesul de

			reorganizare a sistemului judecătoresc și ar crea incertitudini în ceea ce privește planificarea bugetară și instituțională.
	8.	La nota informativă În raport cu planificarea bugetară se comunică, că cheltuielile bugetului de stat se planifică reieșind din cadrul de resurse disponibile. Totodată, se constată că modificările propuse în proiect vor implica un impact semnificativ asupra cheltuielilor publice, fapt care poate determina menținerea în continuare a riscului imposibilității susținerii financiare și realizării în termen a acțiunilor corespunzătoare Planului. Prin urmare, întru asigurarea planificării sustenabile a bugetului de stat și evitarea adoptării actului normativ cu acoperire financiară parțială, ceea ce contravine prevederilor art.131 alin.(6) din Constituția Republicii Moldova, nr.29/1994, și anume „nicio cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare”, se consideră important de estimat costul total necesar pentru asigurarea realizării Planului și repartizarea acestuia pentru fiecare an separat, inclusiv pentru fiecare obiect (judecătorie) în parte. Specificarea acestor costuri ar permite estimarea alocațiilor necesare pentru implementarea Planului de construire la etapele de planificare bugetară anuale și pe termen mediu. Concomitent, mențiunea privind extinderea termenului de implementare până la 15 ani urmează a fi reflectată și în nota de argumentare.	Se acceptă Nota a fost redactată
	9.	De asemenea, în tot cuprinsul notei, se consideră necesară substituirea textului „nu a fost determinat de Ministerul Finanțelor” cu textul „nu este asigurat cu alocații financiare”.	Nu se acceptă Propunerea nu poate fi acceptată, deoarece cele două formulări exprimă concepte diferite și nu sunt echivalente. Expresia „nu a fost determinat

			de Ministerul Finanțelor” reflectă faptul că Ministerul nu a stabilit, aprobat sau decis bugetul respectiv, indicând o lipsă a unui act decizional formal. În schimb, expresia „nu este asigurat cu alocații financiare” subliniază lipsa efectivă a resurselor bugetare, care poate avea cauze multiple și nu reflectă neapărat lipsa unei decizii sau determinări din partea Ministerului Finanțelor. În vederea menținerii clarității și preciziei terminologiei utilizate, precum și pentru a evita interpretări eronate, este necesar ca formularea inițială să fie păstrată. În caz contrar, se pot crea confuzii privind responsabilitățile și stadiul procesului decizional referitor la alocarea bugetară.
Judecătoria Cimișlia	10.	1. Clarificare privind structura instanței: - Judecătoria Cimișlia este organizată, conform Legii nr. 76/2016, ca un sediu central unificat, în componența căruia intră și fostul sediu din orașul Basarabeasca. Menționăm că activitatea instanței se desfășoară integral în orașul Cimișlia, nefiind utilizate în prezent spații fizice în orașul Basarabeasca. 2. Obiecții: • Sediul actual al Judecătoriei Cimișlia nu corespunde	Precizare Demararea procesului de construcție a clădirii nu este posibilă în lipsa Hotărârii Guvernului de transmitere a proprietății asupra terenului (de la autoritatea publică locală în proprietate a statului). Or, Decizia nr. 3/24 din 14.04.2021

		cerințelor minime pentru desfășurarea eficientă a activității judiciare, fiind subdimensionat în raport cu numărul de judecători (7) și personal administrativ (49,5). • Clădirea existentă are limitări semnificative din punct de vedere tehnic, funcțional și edilitar, ceea ce afectează atât desfășurarea ședințelor de judecată, cât și activitatea auxiliară. Lipsa unui sediu unic modern generează dificultăți în organizare, siguranță, acces al publicului. • Utilizarea studiilor de fezabilitate ale altor instanțe nu reflectă necesitățile reale ale Judecătoriei Cimișlia. • în pofida adoptării Deciziei nr. 3/24 din 14.04.2021 de către Consiliul orășenesc Cimișlia, proiectul nu este încă inclus în planul național de investiții publice, ceea ce riscă amânarea acestuia. 1. Mențiuni privind terenul destinat construcției: Prin Decizia nr. 3/24 din 14.04.2021, Consiliul orășenesc Cimișlia a aprobat transmiterea terenului din str. Livezilor (nr. cadastral 2901304015, cu suprafața de 0,252 ha) din proprietatea orașului în proprietatea statului, cu destinația exclusivă pentru construcția sediului Judecătoriei Cimișlia. Condițiile impuse de Consiliul orășenesc Cimișlia sunt următoarele: • terenul va fi restituit în proprietatea orașului în cazul în care construcția nu este demarată în termen de 5 ani de la adoptarea deciziei (adică până în aprilie 2026); • odată cu construcția clădirii, Ministerul Justiției este responsabil și pentru amenajarea perimetrului terenului, inclusiv construcția unui zid de beton armat spre partea de vest. 2. Propuneri: a) Solicităm includerea construcției sediului Judecătoriei Cimișlia în Planului de construire a clădirilor noi și/sau de renovare	a Consiliului orășenesc Cimișlia nu constituie temei pentru transmiterea dreptului de proprietate, ci reprezintă acordul autorității publice locale în acest sens. Reieșind din faptul că elaborarea, consultarea publică și adoptare unei hotărâri de Guvern durează în timp, nu este oportun de a modifica termenul stabilit în Plan pentru construcția clădirii. Reieșind din alte aspecte invocate în aviz, ce țin de caracteristicile tehnice ale viitoarei clădiri, de modul de amenajare a teritoriului aferent clădirii, de modul de implicare în proces a Judecătoriei, menționăm că aceste detalii nu constituie obiect al prezentului Plan, dar urmează să se regăsească în activitățile aferente procesului de construcție.
--	--	---	--

		a clădirilor existente, pentru anii 2025-2026, având în vedere că: • terenul este deja identificat și transmis statului; • condițiile legale impun demararea lucrărilor până cel târziu în aprilie 2026. b) Solicităm alocarea fondurilor în bugetul de stat pentru anul 2025 pentru: • elaborarea studiului de fezabilitate propriu; • elaborarea proiectului tehnic; • avizarea și inițierea lucrărilor. c) Recomandăm consultarea instanței în toate etapele, astfel încât soluțiile arhitecturale și funcționale să reflecte nevoile reale ale activității judiciare. d) Recomandăm ca terenul destinat noului sediu să fie transmis cu prioritate în gestiunea Ministerului Justiției, pentru inițierea documentației de proiectare. e) Solicităm includerea expresă a proiectului în proiectul bugetului de stat pentru anul următor, cel puțin pentru etapa de proiectare, avizare și elaborare a documentației tehnice. Subliniem necesitatea ca noul sediu să reflecte integrarea completă a activității, inclusiv a fostului sediu Basarabeasca, într-un singur spațiu modern, funcțional și durabil în orașul Cimișlia.	
--	--	---	--